

sentar era el 26 i aquell mateix dia es van presentar els nacionals a Terrassa. Al cap de poc vam tornar cap aquí. Ho vam trobar tot dessolat, mos ho havien pres tot!, fins i tot la terra que menava.

P. Acabada la guerra, encara vau tenir mals de cap amb el sindicat?

R. Sí, quan van formar el sindicat va vindre lo gerent d'una casa d'abono, la casa Cros, i mos va dir que havíem de firmar un paper, que no havia de passar res, però que podia passar. Al vindre la guerra mos feien portar el gra al sindicat (los més revolucionaris van agafar el sindicat) i et donaven los quartos amb comptagotes. Te dien que havíem d'apretar una mica el cinturó perquè no podia anar a l'ample i anaves a demanar quartos allí quan ja no podies més. A l'acabar la guerra, com que no havien pagat los abonos, la casa Cros s'encarà amb natros per cobrar, als que havíem firmat com a fundadors, encara que ja no hi teníem cap responsabilitat. Sort en vam tindre que el poble se va portar molt bé i havent-ho tingut pagat

“Sort en vam tindre que el poble se va portar molt bé i havent-ho tingut pagat en gra van vùlguer pagar una altra vegada per salvar-mos a natros.”

en gra van vùlguer pagar una altra vegada per salvar-mos a natros.

P. Com vàreu reemprendre la normalitat en la feina?

R. Ja t'he dit que a l'expropiar-me m'havia quedat desplomat, però los de cal Pixarra deseguida me van oferir terra d'ells: un tros que hi havia aquí davall de la segla, vora la torre del Morena, amb quatre jornalets de terra i una planta que tenien a vora del camí de Malpartit, amb cinc jornals. Amb això ja vai estar arregladet de terra. La vai anar conservant potser vint anys fins

que els Pixarres me van dir si els hi volia tornar la terra, que la necessitaven pels fills que ja eren grans, i els hi vai tornar.

P. Va treballar en alguna altra casa?

R. També vaig estar vora dotze anys fent de parador a la fàbrica de cal Mosset (moli d'oli). El parador era el responsable de què funcionés tota la fàbrica. Hi vaig estar fins que me'n vai cansar, però no me volien dixer marxar. Lo Mosset mateix, quan se'n van enterar que m'havia quedat sense terra, me va fer anar cap a la seua finca i que fes lo que vulgués. Allavors ja tenia l'Abel gran i vam fer una gran plantació de pressiguers (1960).

P. Cap a l'any 1964 us vau jubilar?

R. Sí, allavors cobràvem cinquanta durets al més, però he anat treballant fins que he pogut. Ara fa dos o tres anys que no fai res, no puc.

P. Així, fins fa poc, no heu fet vida de jubilat, i ara que la feu, en què us agrada passar l'estona?

R. Ara?, dormint... també amb

les cartes. Quan anava als jubilats era el pinxo de la botifarra; deien: "no es pot jugar amb aquest home que mos fot los quartos i sempre guanya". Però jo perdia i guanyava com los altres, lo que passa és que quan perdia no me queixava i no se n'enterava ningú, però no tenia mala sort, tenia facilitat.

P. Encara aneu als jubilats?

R. No, ara fa un any o dos que no m'atreveixo. Me fan mal les cames, però hi hauré d'anar, perquè l'any passat me van fer una mica d'homenatge.

Homenatge al Sr. Josep Escuer Gilart amb motiu del seu 100è aniversari

P. I enguany potser també?

R. Sí, i ara tindran dret a dir-me que només hi vai pel fart. Hi hauré d'anar algun dia sense ganes, que també s'ho mereixen que hi vaiga a col·laborar, allí.

P. Després de tants anys de vida, quin és el record més trist que teniu?

R. No púguer treballar.

P. I quin és el record més feliç en cent anys?

R. La il·lusió me la fa que els fills pugon anar prosperant.

P. Per acabar, m'han dit, i ho he pogut comprovar, que sou una persona amb molt bon sentit de l'humor. És aquest el secret per viure cent anys?

R. Això és lo més bo que un pugo tindre.

“Per tal de mantenir al màxim l'essència de l'entrevista i el tarannà de l'entrevistat, m'ha semblat oportú de bandejar alguns aspectes lingüístics del català normatiu i conservar, en la transcripció, uns quants trets propis del parlar d'Alpicat (especialment lèxics i gramaticals) que, a més a més, a causa de la singularitat del personatge, constitueixen un testimoni dialectològic de gran valor.”

La meva experiència viatgera

Començaré presentant-me. Em dic Alejandro, com el meu padri (acs) i el meu segon fill. Sóc perit industrial (ara s'anomena enginyer tècnic industrial). Tinc 66 anys i, actualment, estic jubilat. Visc en aquest municipi des del 17 de novembre de 1997, o sigui, sóc arribat de poc, però he de manifestar que he trobat el meu racó per a gaudir de la família i del meu entorn.

Per casualitat i circumstàncies que no explicaré ara, em van presentar el Sr. Robert Queral. Gairebé havia arxivat el moment al bagul dels records quan vaig rebre una trucada seva: volia que ens retrobéssim per poder parlar d'un projecte que feia temps que tenia entre mans, sol·licitava la meua col·laboració en la revista *El Nou Pinetell*, que s'edita des de l'Ajuntament d'Alpicat.

La meua col·laboració es basarà a explicar les experiències

tingut el seu motiu i justificació, que sempre condiciona qualsevol viatge; en alguns representa el canvi de domicili i, per tant, d'ambient, d'entorn i fins i tot de clima, cosa que no deixa de tenir un component d'AVENTURA. És des d'aquest punt de vista que, si m'ho permeteu i tinc ocasió, us explicaré les meues experiències viatgeres.

Per començar us contaré el que considero el meu primer gran viatge, en aquest cas per motius familiars. En acabar la nostra conta civil ens vam desplaçar a Fernando Poo, Guinea espanyola llavors, actualment República de Malabo. L'illa i la seva capital llavors, Santa Isabel, ens van acollir a mi i tota la meua família més propera, pares i germana.

L'illa, a la qual llavors només s'arribava per mar (ara també

viatgeres que he tingut al llarg de la meua vida, per molts motius (desplaçament familiar, treball, oci, etc.). Cada ocasió ha

per avió) té una forma de paral·lelogram irregular. Orientat de nord a sud-oest, té unes dimensions de 75 per 35 km. La

seua capital, com he dit Santa Isabel, en la badia del seu nom, allotjava tots els organismes oficials i de representació, i les organitzacions civils

imprescindibles com hospital, escoles, etc. Els indígenes, la majoria *bubis* són pacífics i servicials com tots els africans en general. Es dediquen principalment a l'agricultura, i conreen cafè, cacau i bananer.

Llavors els espanyols també practicàvem o vivíem l'apartheid o racisme, i en tots els establiments públics hi havia espais per a blancs i negres, clarament diferenciats. S'havien de prendre precaucions higièniques i sanitàries com, per exemple, prendre tots els dies un medicament -quinina- per evitar i combatre el paludisme, dormir amb mosquitera, beure l'aigua filtrada i bullida, etc. Totes aquestes mesures o algunes semblants s'han de seguir prenent quan es viatja a països tropicals, o a certes regions del món. Per experiència personal, recomano que abans de qualsevol viatge exòtic ens documentem sobre el país que visitarem o on viurem, considerem totes les precaucions necessàries, com vacunes i altres i preparem alguns medicaments fonamentals.

Per a mi aquest, el meu primer gran viatge, va ser molt positiu. Vaig aprendre a suportar un cli

ma tropical (la temperatura mitjana és de 30° C), amb estacions humides i pluja des de maig a octubre, amb alguns tornados. Va ser el meu primer apropament a una vegetació i una naturalesa exuberants. Recordo que el nostre primer domicili, situat als límits de Santa Isabel, tenia un petit jardí i, a pocs metres, començava una zona autòctona i salvatge que allotjava, a més d'una vegetació exuberant i invasora, alguns animals com iguanes, micos, serps, etc. El sòl era tan fèrtil que qualsevol branca o bastó clavat al jardí als pocs dies tenia

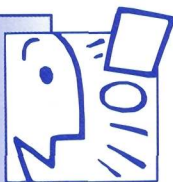
fulles i havia arrelat, sense més ni més.

Ara, a seixanta anys de distància, crec que el meu caràcter obert a totes les sensacions i experiències, a conèixer d'una forma natural en qualsevol part del món, són fruit d'aquesta, la meva primera gran experiència. En tots els meus desplaçaments posteriors, que han estat molts, he començat sempre per intentar conèixer on i amb quiestic, apropar-me a les seves costums (encara que algunes no les practiqué) mirant, sobretot, d'igual a igual a

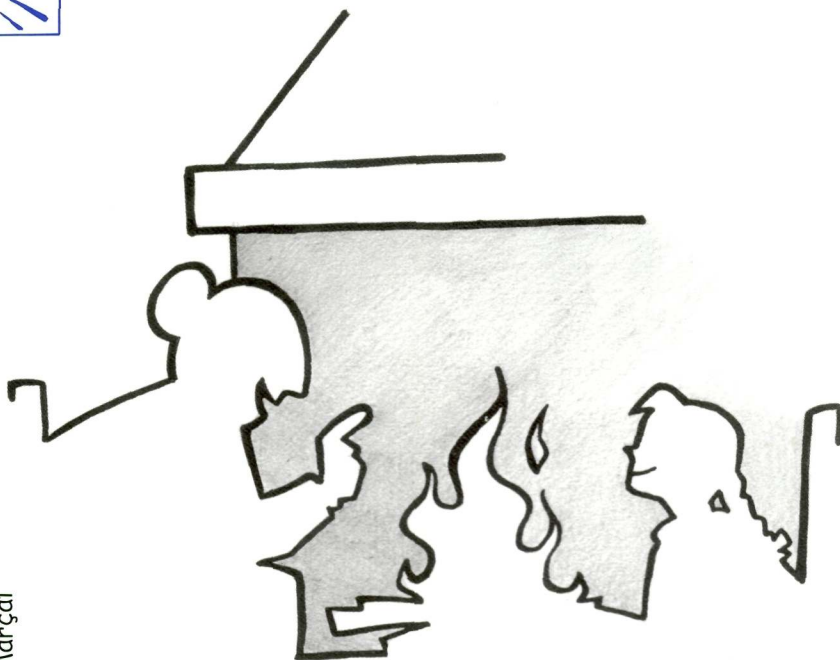
tothom, sense importar la raça o el color. Tinc la meva opinió sobre totes les meves experiències, unes millors que les altres, però si alguna cosa m'ha estat sempre útil ha estat l'apropament sense notorietat, sense creure'm diferent, sinó simplement un habitant més d'onestic, com em passa ara entre vosaltres.

Fins a la propera vegada. Una salutació afectuosa.

Alejandro

Oracions i pregàries

Marçal

És bonic recordar allò que temps enrere feien els nostres padrins i nosaltres no hem aconseguit, allò que feien els nostres pares i alguns encara hem fet, allò que fem nosaltres i està a punt de perdre's i que en un futur no gaire llunyà ja no podran fer les generacions que vénen darrere nostre.

Els costums, que els nostres avantpassats feien de manera instintiva en moments determinats de l'any o de la vida, encara resten vius en la memòria de

molts homes i moltes dones, ara carregats d'anys i experiència, i és a ells a qui hem d'anar per a cercar i recuperar aquells costums i tradicions per fer-los nostres, conscients del valor excepcional que tenen, perquè representen el fer i el saber popular de la nostra gent.

Molts d'aquests padrins i padrines recorden i expliquen que ja de ben petits, els ensenyaven oracions per invocar els sants pels quals sentien devoció, amb la intenció de gaudir dels

seus favors i, així, en determinades situacions, resaven i pregaven perquè el mal fos allunyat o quedessin protegits davant d'alguna possible malastrugança o adversitat. Una de les moltes i abundants oracions que sabien la recitaven diàriament a la nit, en el moment d'anar a dormir, mentre es despullaven, o bé al matí quan s'aixecaven del llit i es vestien abans d'emprendre una nova jornada. Deia així:

*"Amb camisa de blanc em vist,
per la mort de Jesucrist.
Jesucrist és lo meu pare, Maria
Santíssima és la meua mare,
Sant Josep és lo meu padrí,
que em porto una bona fi!"*

En els meus records d'infantesa també hi és present aquesta oració i la recordo dient-la amb la padrina al meu costat, en aquells matins freds de l'hivern, vestint-me a prop de la llar de foc per no passar fred mentre la mare em preparava l'esmorzar abans de marxar cap a estudi.

Alba Roure i Gilart